

Economie

De basis

- 0. Wat is Macro-economie ?
- 1. Totale Productie ('Aggregate Output')
- 2. Werkloosheid
- 3. Prijsstijging (Inflatie)
- 4. "Wegwijzer" = Structuur cursus

2.0 Wat is macro-economie

Wat is macro-economie??

- 1.Omschrijving
- 2.Verschil met micro-economie
- 3.Gebruik van veronderstellingen
- 4.Meningsverschillen

Wat is macro-economie??

1.Omschrijving

- Definitie
- Variabelen: doel- en determinant
- beschrijven → verklaren → beïnvloeden
 - Kan / Mag / Moet economisch beleid ??
 - Voorbeeld : fiscaliteit

Wat is macro-economie??

2.Verschil met micro-economie

- Definitie micro-economie
- Macro meer dan sommatie van micro
- Beide hebben eigen functie

Wat is macro-economie??

3.Vereenvoudigende veronderstellingen

- Noodzakelijk
- Soms verkeerd begrepen (vergelijk met labo-experimenten)
- Criteria:
 - plausibiliteit, toetsing en aanpassing

Wat is macro-economie??

4. Meningsverschillen

- Ook soms verkeerd begrepen (“niet wetenschappelijk”)
- Nochtans logisch : Waarom?
 - Verschillende doelstellingen / waarden
 - Ook verschillende tijdshorizon
 - Verschillende veronderstellingen
 - Economie is menswetenschap

2 Totale productie

Totale Productie

Aggregate Output = Totale productie (Nationaal inkomen)

- Gross Domestic Product (GDP)= Bruto Binnenlands Product (BBP)
- Productie → Inkomen → Bestedingen →
Productie →

Totale Productie

Definitie

- 1) Som waarde **finale** goederen
- 2) Som Toegevoegde Waarde
- 3) Som Inkomen

Totale Productie (p.22)

BBP: Benadering finale goederen

Bedrijf 1: Staalbedrijf

Opbrengst uit verkoop		\$100
Uitgaven (lonen)		\$80
Winst		\$20

BBP?
\$300 of \$200

Bedrijf 2: Autobedrijf

Opbrengst uit verkoop		\$200
Uitgaven		\$170
Lonen	\$70	
Aankoop staal	\$100	
Winst		\$30

Totale Productie

Definitie BBP

- Antwoord: \$200
- Bij sommatie van beide bedrijven ($\$100 + \200) is de \$100 in staal een dubbeltelling
- Telling van enkel *finale* goederen (auto's) omvat het *intermediair* goed (staal)

Totale Productie

Definitie BBP: Drie Benaderingen

2) Methode Toegevoegde waarde

Toegevoegde waarde
= waarde productie - waarde intermediaire goederen

Totale Productie

Voorbeeld

- Staal
 - Geen intermediaire goederen
 - Toegevoegde waarde = \$100
- Auto's
 - Intermediaire goederen (staal) = \$100
 - Toegevoegde waarde = \$200 - \$100 = \$100

Totale Productie

Voorbeeld

$$\begin{aligned} & \text{BBP (200)=} \\ & = \text{Toegevoegde waarde staal (100)} \\ & + \text{Toegevoegde waarde auto's (100)} \end{aligned}$$

Totale Productie

- Definitie BBP
 - Benadering finale goederen = benadering toegevoegde waarde
 - Beide benadering vertrekken van productiezijde
 - Derde benadering vertrekt van inkomenszijde

Totale Productie

- Inkomen= Opbrengst, na betaling intermediaire goederen, gebruikt voor
 - betaling belastingen (indirecte belastingen)
 - betaling arbeiders (loon)
 - beloning kapitaal (firma, aandeelhouders)

Totale Productie

Definitie BBP

- 3. BBP via inkomensbenadering

**BBP (via inkomen) = belastingen
+ inkomen arbeid
+ inkomen kapitaal**

Totale Productie

- Inkomen (staal)
 - Arbeid = \$80
 - Kapitaal = \$20\$100
- Inkomen (auto)
 - Arbeid = \$70
 - Kapitaal = \$30\$100

$$\text{BBP (via inkomen)} = 100 + 100 = 200$$

Totale Productie

Definitie BBP–Samenvatting

Productiebenadering (finale goederen of toegevoegde waarde) = Inkomensbenadering (waarde som indirecte belastingen + arbeidsinkomen + kapitaalinkomen)

Tabel 2.1

Table 2-1 The Composition of GDP by Type of Income, 1960 and 2003

	1960	2003
Labor income	66%	64%
Capital income	26%	28%
Indirect taxes	8%	8%

Aandeel Toegevoegde waarde sectoren in BBP België, 1970 en 2000

Bron : Heylen F. (2000)

In percent van BBP	1970	2000
Landbouw	3.6	1.4
Nijverheid	33.0	19.4
Bouw	6.9	5.2
Electr, gas, water	2.3	3.2
Handel en banken	25.4	26.5
Vervoer en verkeer	7.2	7.1
Overige diensten	22.3	25.7

Samenstelling Inkomen België, 1980 en 1995 Bron :

Heylen F. (2000)

In percent van BBP	1980	1996
Inkomen uit arbeid	70	64
Inkomen uit kapitaal	16	22
Zelfstandige activiteit	15	13

Nominaal – Reëel BBP

Nominaal & Reëel BBP

- BBP = de *waarde* van geproduceerde finale goederen en diensten
 - *Waarde* is de prijs van het finaal goed
- Daarom, $BBP = Prijs \times Hoeveelheid$
 - Welke prijs???
 - Hogere prijzen vertekenen de BBP-meting van productie naar boven toe

Nominaal – Reëel BBP

$$\text{Nominaal BBP} = P_t \times Q_t$$

$$\text{Reëel BBP} = P_{\text{basis}} \times Q_t$$

Synoniemen:

Nominaal BBP = BBP in lopende of werkelijke prijzen

Reëel BBP = BBP in vaste of constante prijzen

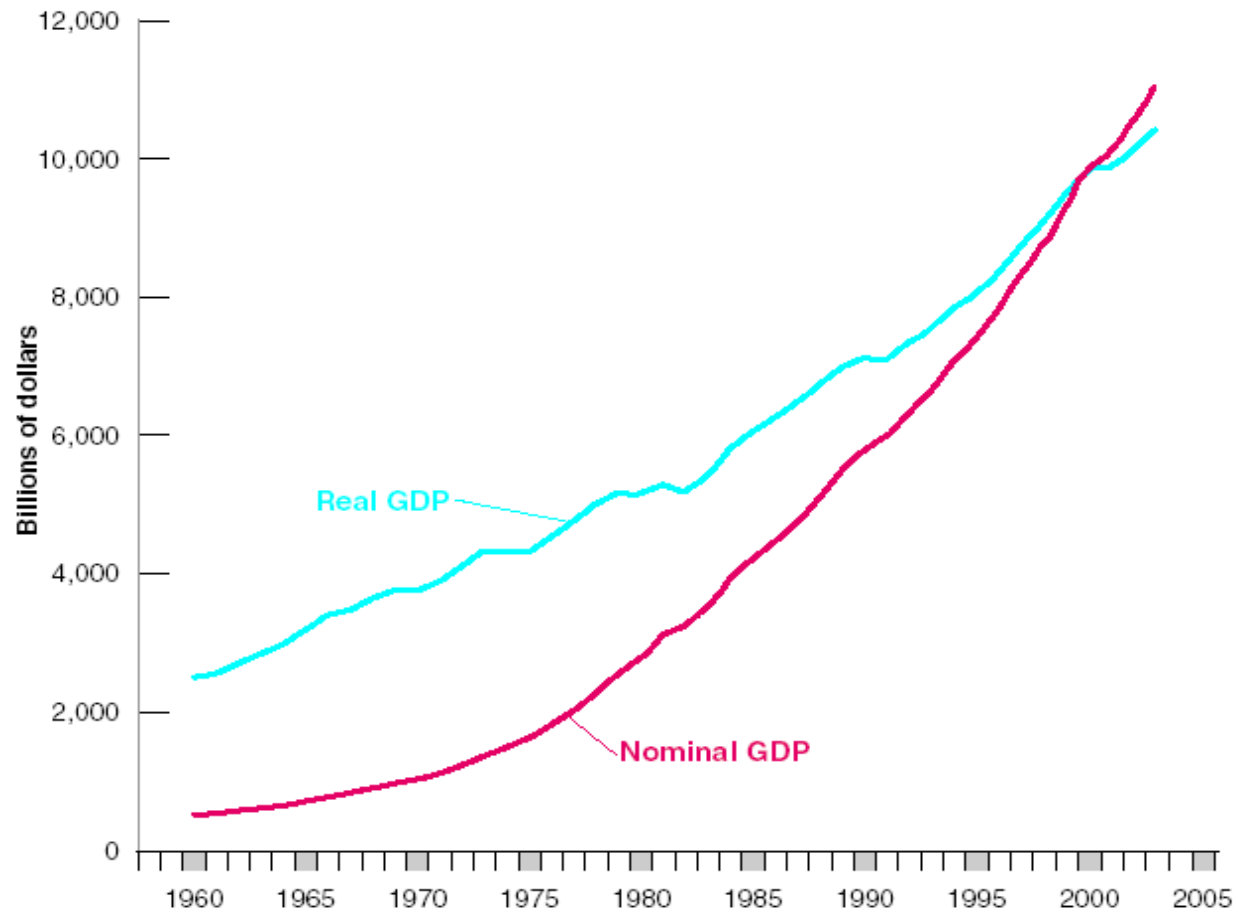

Nominaal – Reëel BBP

Year	Quantity Cars	Price cars	Nominaal GDP
1999	10	\$20,000	\$200,000
2000	12	\$24,000	\$288,000
2001	13	\$26,000	\$338,000

Year	Quantity Cars	Price 2000	Reëel GDP
1999	10	\$24,000	\$240,000
2000	12	\$24,000	\$288,000
2001	13	\$24,000	\$312,000

Figuur 2.1

Vergelijking inkomen landen 1994

(Bron: Gartner)

Inkomen per capita in dollars	NOMINAL	PRIJS tov VS	REEEL
Portugal	9.370	0.76	12.400
Zwitserland	37.180	1.52	24.390
V.S.	25.860	1	25.860

Totale Productie

Technische afspraak: Notatie

- $BBP (GDP) = \text{reëel } BBP (GDP)$
- $Y_t = \text{reëel } BBP \text{ in jaar } t$
- $\$BBP = \text{nominaal } BBP$
- $\$Y_t = \text{nominaal } BBP \text{ in jaar } t$

Totale Productie

Technische afspraak: Notatie

- BBP groei in jaar t = wijziging reëel BBP jaar t
- BBP groei = $(y_t - y_{t-1})/y_{t-1}$
- Expansie -- periodes positieve groei
- Recessie -- periodes negatieve groei
(2 opeenvolgende kwartalen)

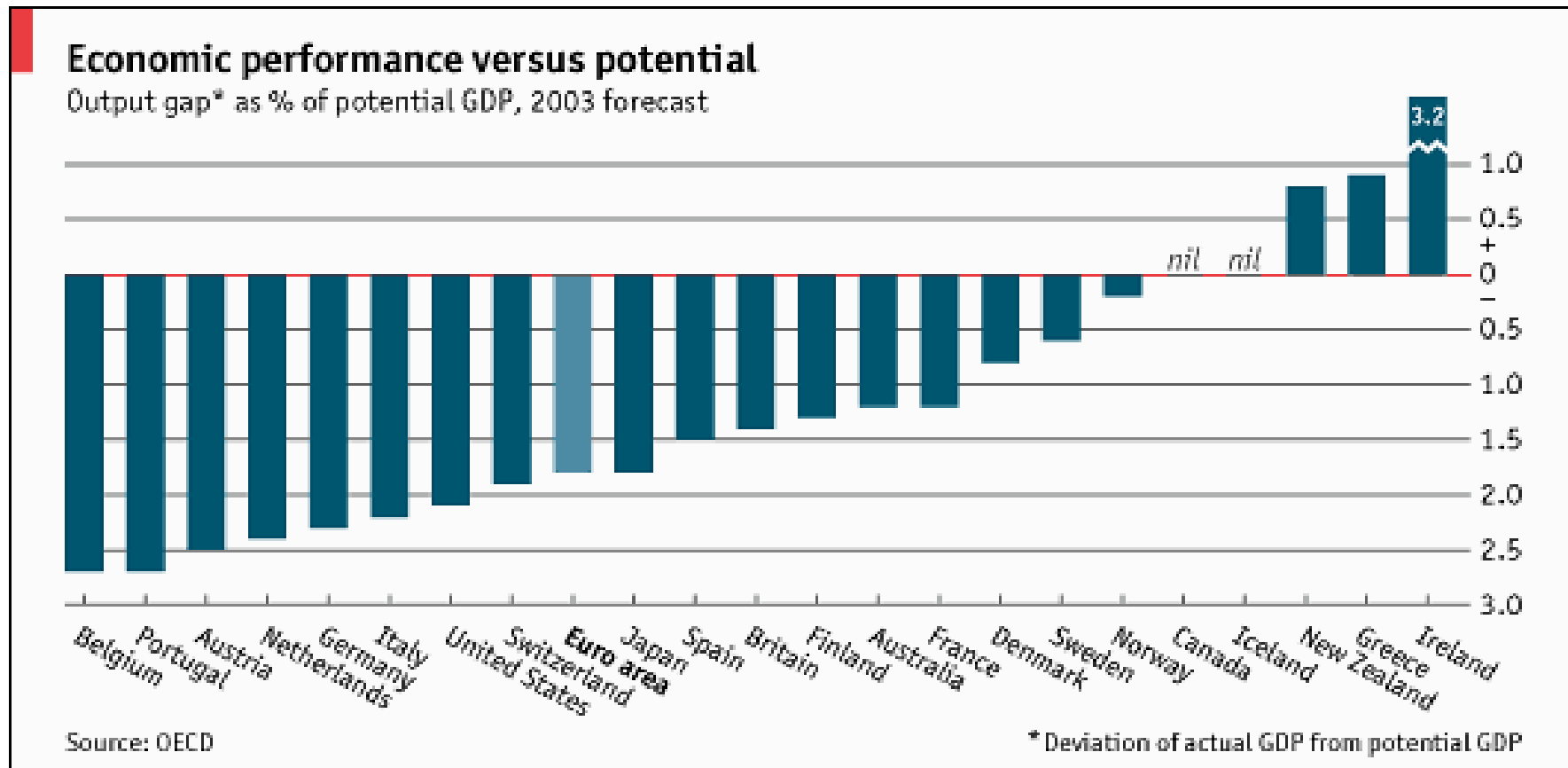
Totale Productie

Recessie/Expansie: alternatieve definitie

- Begrip “potentiële output”
- Begrip “output-kloof”
- Volgens OESO (2000)
 - OESO: 0.7% / EUROLanden: -0.1%
 - Ierland: 4% / VS: 3.1%
 - Japan: -3.5%
 - België: 0.2%

Output gap 2003

Bron: The Economist

Gemiddelde Jaarlijkse Groei Reëel BBP/capita 1913-90

Bron : Dornbush

Japan	3.5	
Brazilië	2.4	+ 500 %
China	2.2	
Frankrijk	2.1	
Spanje	2.0	
US	1.7	
VK	1.6	
India	1.0	
Argentinië	0.6	
Ghana	0.1	+ 20 %

BBP = Welvaartsmaatstaf, MAAR ...

- 1. Verdelingsaspecten**
- 2. Niet alle waardevolle goederen op markt
(Waarde vrije tijd ?)**
- 3. Natuurlijke rijkdom en milieu**
- 4. Kwaliteit goederen en diensten**
- 5. “Perverse” effecten**
- 6. BBP is Stroomvariabele**

BBP <-> “grijze” (zwarte) economie

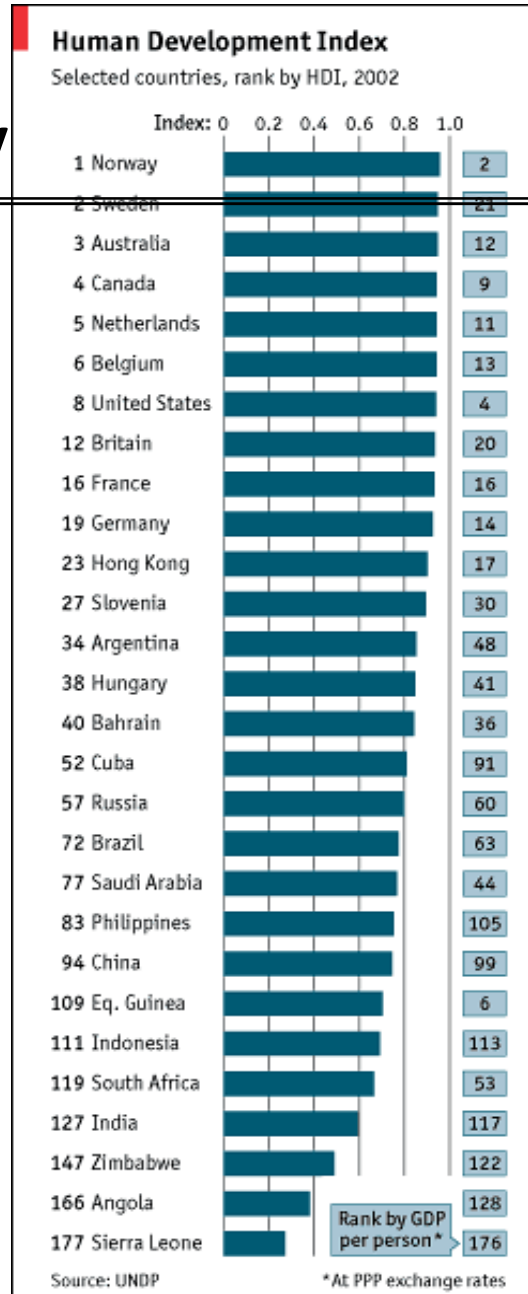
- Waarom zwarte sector ?
- Hoe groot ? % BBP 1989
 - België : 12 – 16 %
 - Nederland : 5 – 22 %
 - VS : 2 – 26 %
 -

Alternatief: Human Development Index (VN)

- Breder opvatting welvaart: onderwijs, levensverwachting, analfabetisme, ...
- Relatie BBP - HDI
 - > Hong Kong, Ekvador, VS...
 - < Canada, Zweden, ...

Alternatief: HDI (V)

Development Index ng

2.2 Werkloosheid

Werkloosheidsgraad

Definitie werkloosheidsgraad

- **Beroepsbevolking (L: 'labor force')**
= werkenden (N) + werklozen (U)

$$\text{werkloosheidsgraad (u)} = \frac{\text{aantal werklozen (U)}}{\text{beroepsbevolking (L)}}$$

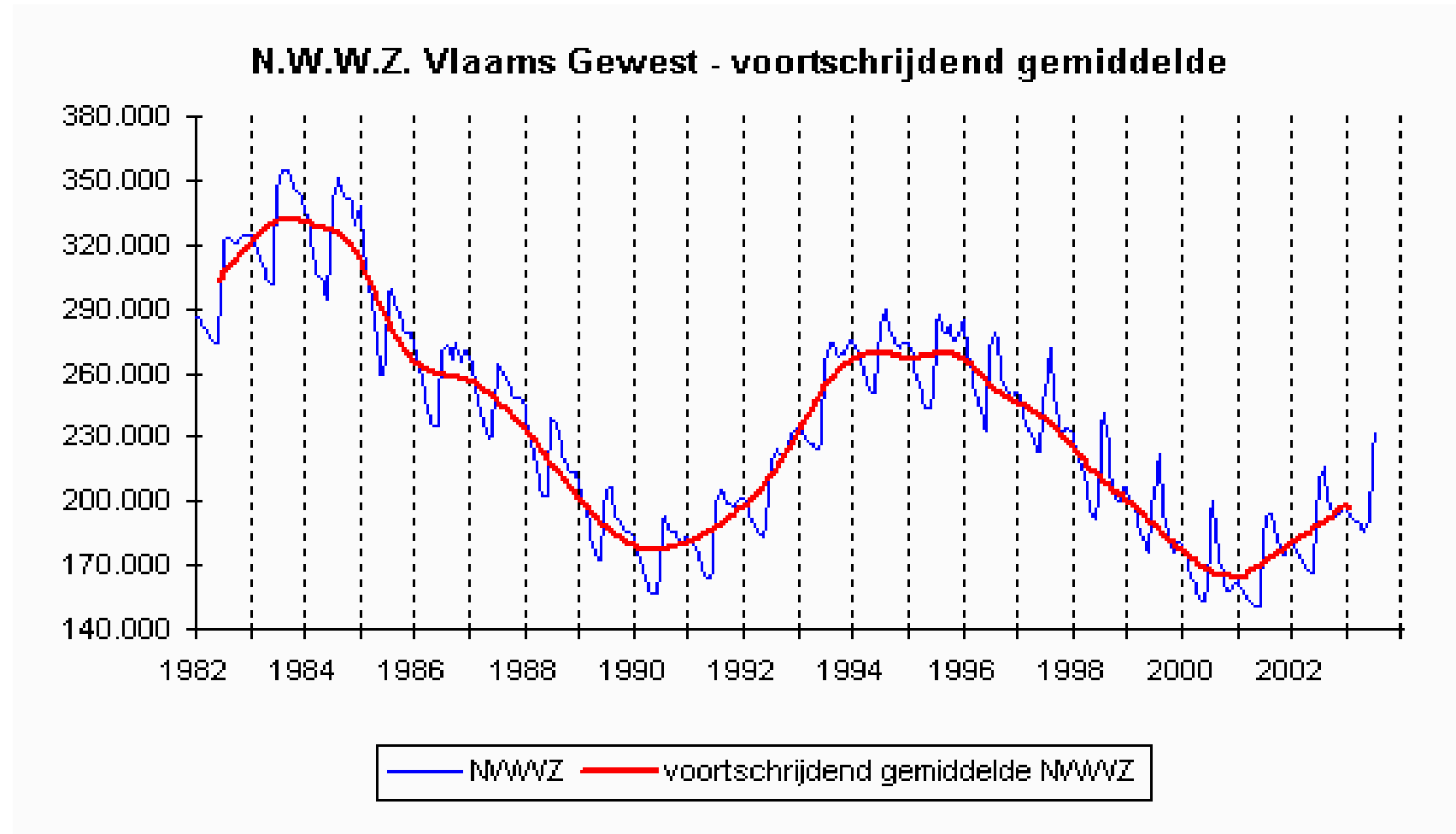
Werkloosheid

Wie is werkloos ???

- Definitie ILO
- Geregistreeerde werkloosheid RSZ
 - $NWW = UVW + \text{geen uitkering}$
 - + oudere werklozen +
- Op basis van bevragingen (EU : LFS)

Werkloosheid Vlaanderen

Bron: VDAB

Werkloosheid

werkloosheid

- Veel “ontmoedigden” (“drop out” / “discouraged”) → U en L dalen → u daalt
- lage “participatiegraad” (definitie)
- OPM “werkgelegenheidsgraad” (definitie)

Werkloosheid in kleine open economiën 2003 Bron

: Heylen

België 11.7

Nederland 4.5

Oostenrijk 4.6

Zweden 4.5

Noorwegen 4.0

Werkloosheid

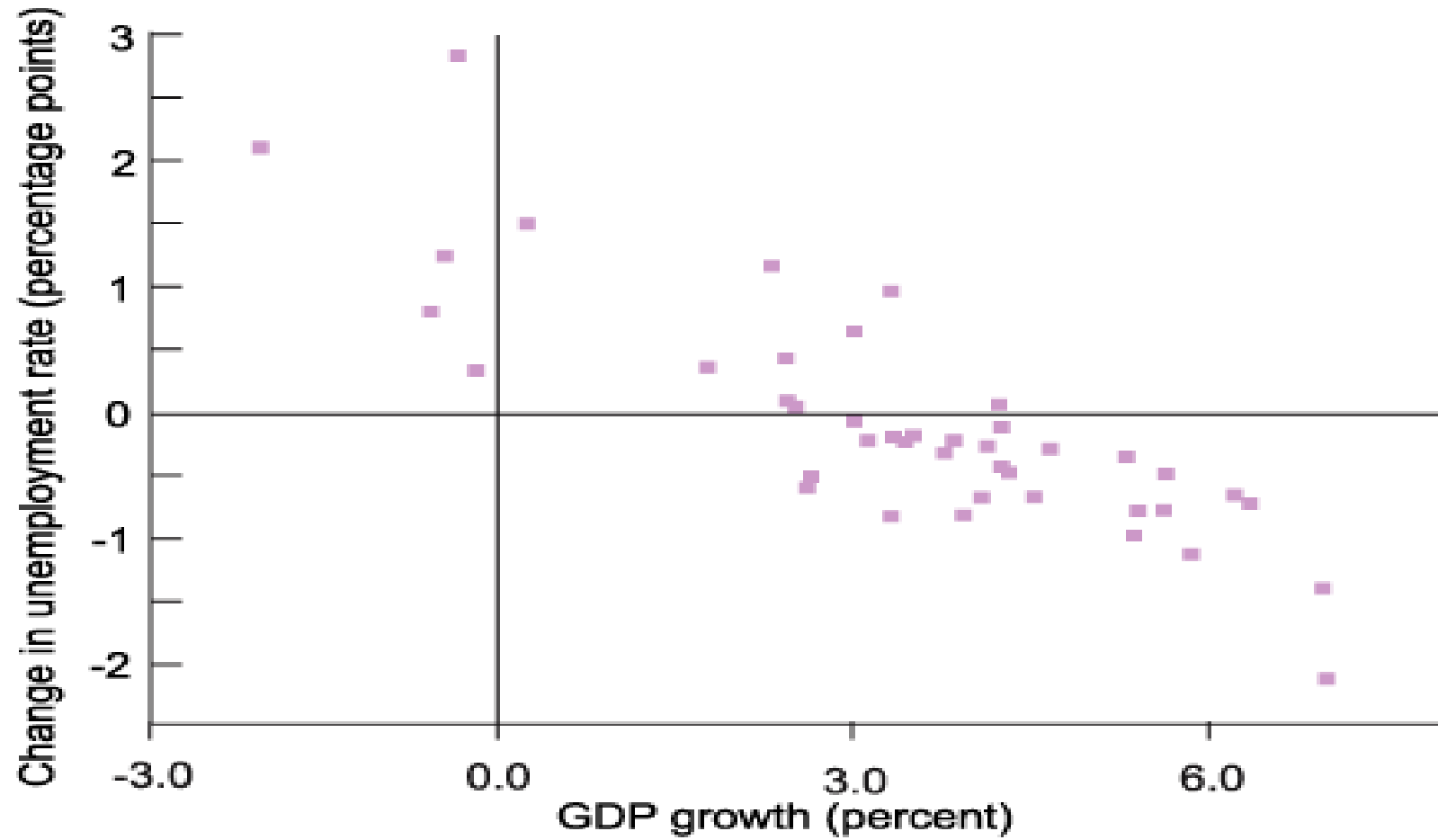
Twee bekommernissen

A. Economische activiteit

B. Sociale welvaart

- A. Wet van Okun
 - Hoge groei → Daling u
 - Lage groei → Stijging u
- Werkloosheid is onderbenutte capaciteit

Figuur 2.2(ed2003)

Schattingen Relatie OKUN

Bron : Heylen, Burda

Toename groei met 1 % -> Gevolg voor werkloosheidsgraad ??

(1961 – 89)

Duitsland - 0.8

UK - 0.5

Italië - 0.5

Zweden - 0.4

(1982 – 2003)

België - 0.454

Werkloosheid

B. Sociale implicaties

- Financieel
- Sociaal en psychologisch
- “Risicogroepen”
- Voorbeeld Spanje

2.3 Inflatie

Inflatie

- Inflatie= opeenvolgende stijging prijzen
- Inflatiegraad: mate waarin prijzen stijgen
- Twee maatstaven
 - Deflator BBP
 - Consumentenprijsindex (CPI)

Inflatie

BBP - Deflator

- Gemiddelde prijs van geproduceerde finale goederen
- BBP- deflator in jaar $t = P_t$

$$P_t = \frac{\text{nominal GDP}_t}{\text{Real GDP}_t} = \frac{\$Y_t}{Y_t}$$

Inflatie

BBP Deflator

- P_t is een index die wordt gebruikt om wijziging doorheen de tijd weer te geven t.o.v. basisjaar (vb 2000)

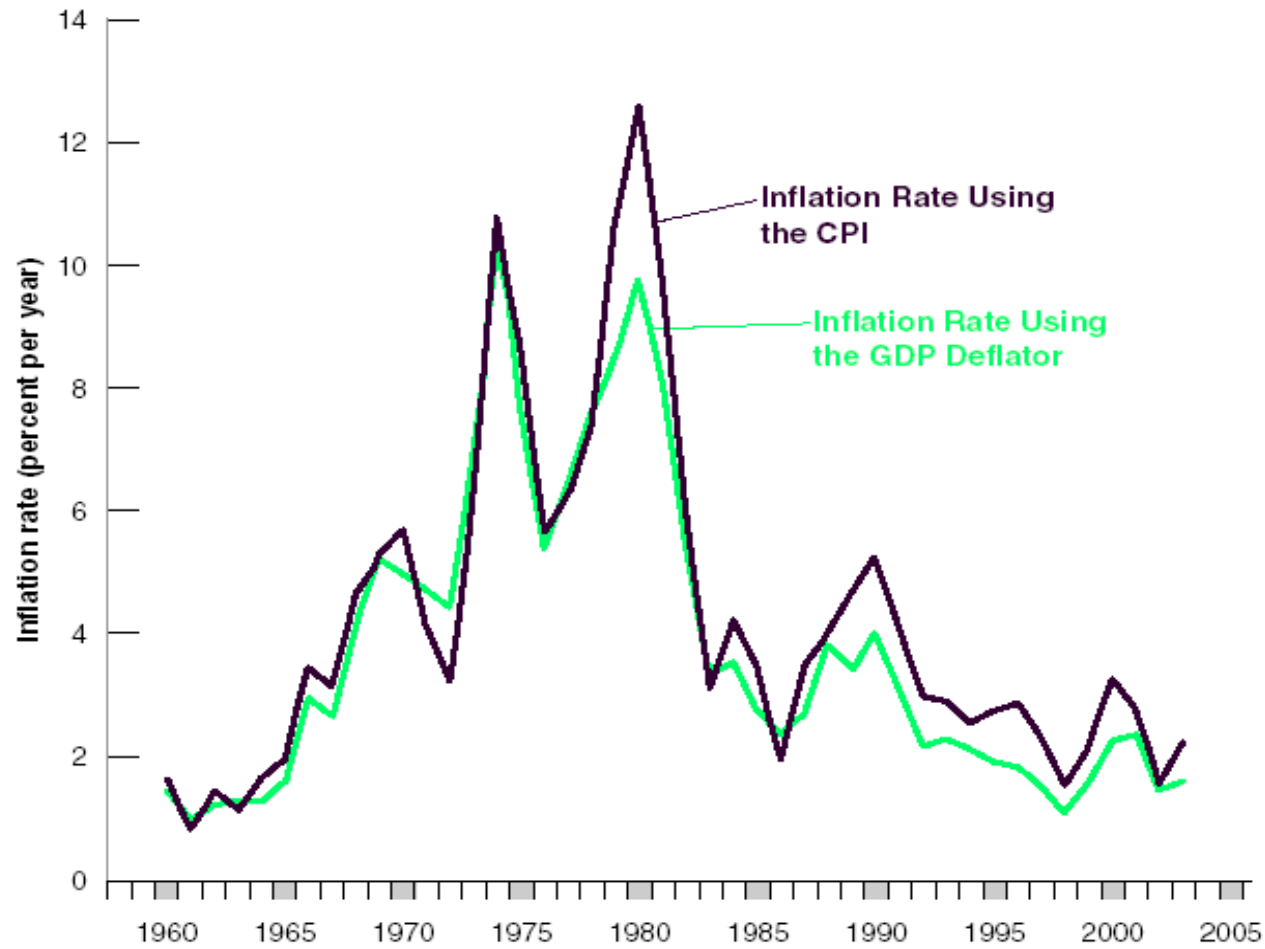
$$\text{Rate of inflation} = \frac{P_t - P_{t-1}}{P_{t-1}} = \% \Delta P_t$$

Inflatie

Consumentenprijsindex (CPI)

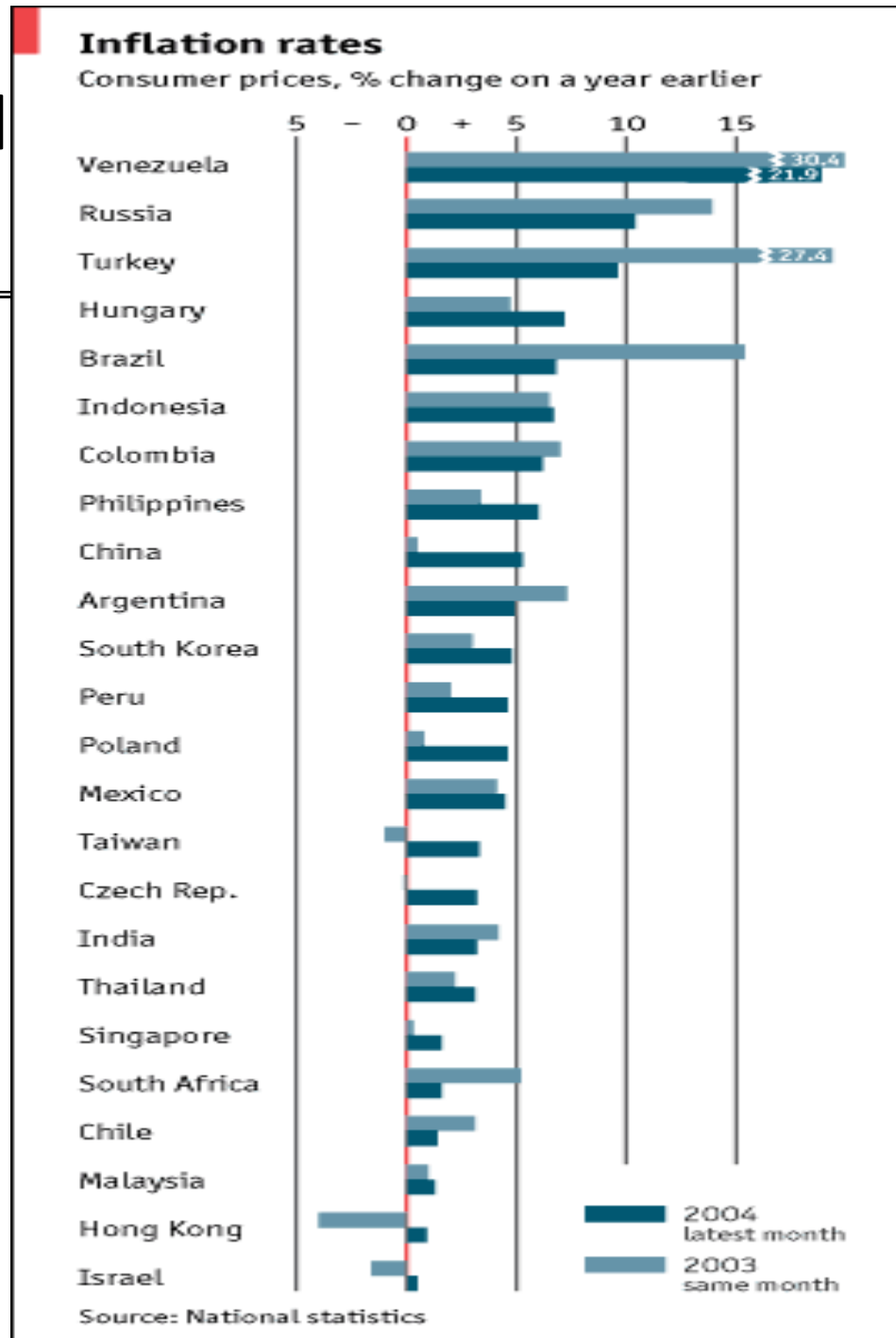
- Gemiddelde prijs geconsumeerde goederen en diensten
- CPI niet gelijk aan BBP deflator
 - Soms finale goederen verkocht aan bedrijven, overheid, buitenland
 - Soms consumptiegoederen geïmporteerd

Figuur 2.4

Infl

nomies”

Gemiddelde jaarlijkse inflatiegraad 1982-2003

Bron : Heylen

Nederland	2.2
Duitsland	2.1
Oostenrijk	2.4
V.S	2.7
België	2.9
Denemarken	3.5
Italië	6.1
Israël	81
Argentinië	570
Brazilië/Peru/...	+/- 900

Inflatie

Waarom interesse/bezorgdheid voor inflatie?

- “pure inflatie” bestaat niet
- → Inflatie veroorzaakt vertekeningen door
 - Regulering: loonaanpassing? Vaste prijzen?
 - Belastingen: accijnzen, indexering?
 - Onzekerheid